

Kommunikation inom Radiografi

Kommunikation mellan röntgensjuksköterska och patient

FÖRFATTARE	Anders Drysén
PROGRAM/KURS	Röntgensjuksköterske- programmet 180 högskolepoäng RA2070
	VT 2011
OMFATTNING	15 högskolepoäng
HANDLEDARE	Eva Bergelin
EXAMINATOR	Monica Moene
Institutionen för Vårdvetenskap och hälsa	

Sahlgrenska akademien

Titel (svensk):	Kommunikation inom Radiografi
Titel (engelsk):	Communication in Radiography
Arbetets art:	Självständigt arbete
Program/kurs/kurskod/ kursbeteckning:	Röntgensjuksköterskeprogrammet, 180 högskolepoäng RA2070
Arbetets omfattning:	15 Högskolepoäng
Sidantal:	15 sidor
Författare:	Anders Drysen
Handledare:	Eva Bergelin
Examinator:	Monica Moene

SAMMANFATTNING

Bakgrund: Röntgensjuksköterskan arbetar i en högteknologisk miljö där teknisk kompetens skall kombineras med patientomvårdnad. Kommunikation spelar en vital roll i interaktionen mellan röntgensjuksköterska och patient, medvetenhet och kunskap om kommunikation är viktiga delar av röntgensjuksköterskans yrkesroll. En stor mängd information måste utbytas med patienten under en radiografisk undersökning för att sörja för god omvårdnad och utvecklandet av en mellanmänsklig relation i det korta mötet. Röntgensjuksköterskan måste balansera sitt mål att skapa en röntgenbild av god diagnostisk kvalitet med god patientkommunikation och omvårdnad för att göra patienten delaktig i sin undersökning. **Syfte:** Syftet med denna litteraturstudie är att utforska fenomenet kommunikation i relation till den patientomvårdnad som sker på en röntgenavdelning under det korta mötet mellan vårdtagare och Röntgensjuksköterska. **Metod:** En litteraturöversikt genomfördes där vetenskapliga artiklar anförskaffades via systematiska sökningar i databaserna PubMed och Cinahl. 13 vetenskapliga artiklar relaterade till området kommunikation och omvårdnad inkluderades i litteraturanalysen. Artiklar med anknytning till radiografi och röntgensjuksköterskans omvårdnadsarbete prioriterades. **Resultat:** Flera typer av kommunikationsstrategier och deras effekt för god omvårdnad identifierades. Även faktorer med stark inverkan på valet av kommunikationsstrategier belystes. De tre övergripande teman som framträdde efter analysen var: Kommunikationsstrategier, Effekter för omvårdnad samt Förbättring och utveckling av kommunikation. **Slutsats:** Det står klart att kommunikationen mellan vårdgivare och patient är ett komplicerat och mångfacetterat fenomen. I studien har flera faktorer som inverkar på hur kommunikation sker och hur den uppfattas framkommit. Det står klart att kommunikationskunskaper och medvetenhet om professionell patient-centrerad kommunikation är vital för god omvårdnad, inte minst på en röntgenavdelning. Det finns ett stort behov av vidare forskning på området, speciellt sådan som undersöker faktiska effekter och hur patienter uppfattar kommunikation och information från röntgensjuksköterskan.

Nyckelord: Radiografi, kommunikation, röntgensjuksköterska, omvårdnad, patient-centrerad kommunikation, kommunikationsstrategier, förbättring och utveckling, kommunikationsroller.

INNEHÅLL	
	Sid
INTRODUKTION	1
INLEDNING	1
BAKGRUND	1
Röntgensjuksköterskans arbete	2
Det korta mötet	3
Kommunikationsteori	3
Professionell kommunikation	4
Kommunikationens betydelse för omvårdnad	4
Problemformulering	5
SYFTE	5
METOD	5
Inklusionskriterier	6
Exklusionskriterier	6
Data-analys	6
Etik	7
RESULTAT	7
Kommunikationsstrategier	7
Kommunikationens effekter för god omvårdnad	9
Förbättring och utveckling av kommunikation	10
DISKUSSION	10
METODDISKUSSION	10
RESULTATDISKUSSION	11
Kommunikationsstrategier	12
Kommunikationens effekter för god omvårdnad	12
Förbättring och utveckling av kommunikation	12
Slutsats	13
REFERENSER	14
BILAGOR	
1 Artikelsammanfattningar	
2 Sökdokumentation	

INTRODUKTION

INLEDNING

Att arbeta som röntgensjuksköterska innebär att arbeta i en högteknologisk miljö samtidigt som man ständigt möter nya patienter. Inom radiografin talas det ofta om ”det korta mötet”, den lilla stund där man samtidigt skall möta en ny människa, dela information om undersökningen, ge god omvårdnad och genomföra själva bildtagningen. Relationen mellan röntgensjuksköterskan och patienten präglas starkt av detta korta möte, hur etablerar man egentligen en förtrolig relation under den korta tid man faktiskt möts? Beroende på var man arbetar och vilka undersökningar man utför kan mötet med patienter vara allt från under 5 minuter vid en okomplicerad lungröntgen till flera timmar under komplicerade interventionella undersökningar.

I pamfletten ”Yrkesetisk kod för Röntgensjuksköterskor” (1), utvecklad av Sveriges Förening för Röntgensjuksköterskor (SFR) och Vårdförbundet, skriv det att:

”Röntgensjuksköterskan ansvarar för att ge information i samband med undersökningar och behandlingar och stödjer vårdtagaren inför fortsatta vårdhändelser” (1, sid 3)

Kommunikation är dock mer än att bara ”ge information”, kommunikation i dagens vård innebär ett konstant flöde av idéer och koncept mellan vårdtagaren och yrkesutövaren. Patienten har gått från passiv mottagare av information där hon/hon befunnit sig lågt ner i hierarkin till en jämlik part i en dialog. Detta kan åskådliggöras exempelvis med hjälp av begreppet ”compliance” som länge användes (och fortfarande används) för att beskriva en patients ”följsamhet” av t.ex. en läkemedelsbehandling. Ordet ”compliance” i dess litterära mening antyder dock mer ett koncept liknande ”lydnad”, ”eftergivenhet” eller ”foglighet”. Patient skulle alltså ”lyda” sina ordinationer, undergiven till vårdpersonalen som utfärdat dem. Idag finns en vilja att undvika begreppet ”compliance” och istället ersätta det med konceptet ”concordance”, som mera antyder en uppkommen förståelse mellan de två parterna som nåtts i dialog. Kommunikation är en absolut vital del i mötet mellan vårdtagare och vårdgivare, men vilken roll spelar kommunikationen i relation till god omvårdnad?

Vi människor utsätts varje dag för enorma mängder av information som vår hjärna sorterar och bearbetar utan att vi märker det, marknadsföring, nyheter om allt och inget och politiska budskap bombarderar oss jämt och ständigt. Denna kommunikation kan tänka svara monolog, människan antar rollen som ”informationssamlare”, en passiv mottagare av kommunikation. Denna typ av enkelriktad kommunikation ses ibland inom vården i form av informationsmaterial, broschyrer och pamfletter. När det gäller kommunikation mellan vårdtagare och Röntgensjuksköterska emellan är dock monolog kommunikation inte något som bör eftersträvas. Kommunikation bör istället ske i dialog där vårdtagaren och Röntgensjuksköterskan kommunicerar som jämlika parter där den enes ord inte står över den andres för att främja patientens delaktighet i sin undersökning.

BAKGRUND

I ett historiskt perspektiv var kommunikation mellan vårdtagare och vårdgivare begränsad av det maktförhållande som rådde mellan de två parterna. Vårdgivaren var mer eller mindre allsmäktig, inte minst läkaren som stod högst i hierarkin (2). Patienten var en passiv konsument av information och instruktioner som skulle följas till punkt och pricka. Samhällsutvecklingen i stort har de senaste femtio åren fört människor närmare och närmare varandra i status. IT-utvecklingen har dessutom bidragit till att öka allmänhetens tillgång till information. Det är idag inte ovanligt att patienter ifrågasätter sina läkares och sin vårdpersonals beslut, något som vore mer eller mindre otänkbart för femtio år sedan (2).

Bristande kommunikation mellan patient och röntgensjuksköterska kan lätt leda till att bilder/undersökningar behöver tas om och därmed utsätter patienten för en onödig stråldos. God kommunikation är en nödvändighet för att god omvårdnad ska kunna ges (3).

Röntgensjuksköterskans arbete

Att arbeta som Röntgensjuksköterska är att vara en "jack of all trades", dvs bemästra många discipliner inom ett mycket mångsidigt yrke. Röntgensjuksköterskan arbetar i en högteknologisk miljö där omvårdnad, medicinsk kunskap och tekniskt kunnande ska förenas (1). Röntgensjuksköterskan möter varje dag mängder med patienter i alla livets olika skeden och från alla delar av samhället. Enligt Hälso- och Sjukvårdslagen skall all vård ges på lika villkor, och alla patienter har rätt till individuellt anpassad information om t.ex. sin undersökningsmetod (4). Under det korta mötet mellan vårdtagare och röntgensjuksköterskan skall enorma mängder information utbytas i relation till den tid som finns tillgänglig. Grundläggande artighets seder såsom hälsningsfraser och presentation av vilka den medverkande personalen är (5). Information skall utbytas för att säkerställa att patienten verkligen är den person som skall undersökas (6). Undersökningen skall beskrivas och genomförandet förklaras, även anledningen till varför man utför undersökningen kan behöva förtydligas. En studie utförd i Skottland 1999 med patienter som skulle genomgå ultraljud, datortomografi eller magnetresonanstomografi visade att över 50% av radiografipatienter inte visste vilken undersökningsmetod de blivit remitterade till (7). Dock visade samma studie också att två tredjedelar av patienterna själva sökt information om sin utredning. Det fanns alltså ett aktivt sökande efter kunskap och förståelse om sin utredning och undersökning (7).

Relationen mellan vårdtagare och röntgensjuksköterska påverkar starkt hur detta utbyte av information sker. Exempelvis kan röntgensjuksköterskan hålla monolog med patienten som publik, eller så kan informationsutbytet ske i dialog mellan jämlika parter. Röntgensjuksköterskans roll under undersökningen innefattar inte endast omvårdnad av patienten, även om det är en stor del av arbetet. Utan hon har också till uppgift att producera bilder av god diagnostisk kvalitet med minimal stråldos och hög patientsäkerhet (1, 8). I dagens sjukvård pågår även ett effektiviseringsarbete för att minska kostnader och öka antalet undersökningar/tid vilket riskerar bidra till en stressad arbetsmiljö och ännu kortare kort möte. Patienten måste dock alltid vara central i undersökningen (1, 5).

Det korta mötet

Inom radiografin talar man ofta om ”Det korta mötet” som ett koncept där radiografin skiljer sig från den omvårdad som bedrivs under längre tid, t.ex. på en vårdavdelning med inläggande patienter. Majoriteten av de patienter vi möter under en given dag träffar vi bara en gång under en kort tid (5). Tiden man möts beror mycket på vilken undersökningstyp patienten ska genomgå och kan variera mellan 5 minuter för en konventionell lungröntgen upp till flera timmar under komplicerade interventionella procedurer. Den enskilde patientens möte med den högteknologiska världen som är radiologi är unikt och patienten besitter redan innan mötet mer eller mindre korrekt kunskap om teknikerna som används och den vårdpersonal de möter (9).

Kommunikationsteori

Den mest basala formen av kommunikation kan ses som en överföring av idéer och koncept mellan två människor (10,11). En sådan enkel modell innebär självklart en grov förenkling av verkligheten. Figur 1 beskriver en alternativ modell, även den en förenkling, där begreppen ”Kodning”, ”Avkodning” och ”Brus” kompletterar den basala modellen (10). Innebörden i denna modell är att det tänkta meddelandet uppstår hos avsändaren varpå meddelandet kodas av avsändaren i enlighet med dennes kunskap, verbala förmåga och livsvärld, innan det ”sänds”, i fallet med verbal kommunikation, via avsändarens röst. Brus som stör signalen kan i fallet med verbal kommunikation representera faktiskt ”brus” såsom störningar från den omgivande miljön, men också motsägande signaler från avsändaren i form av kroppsspråk, tonläge etc. På samma sätt som kodning sker hos avsändaren sker en avkodning hos mottagaren (2,10,11). Skillnaden i de geometriska formerna i Fig. 1 representerar det faktum att det mottagna meddelandet inte nödvändigtvis uppfattas som avsändaren menade.

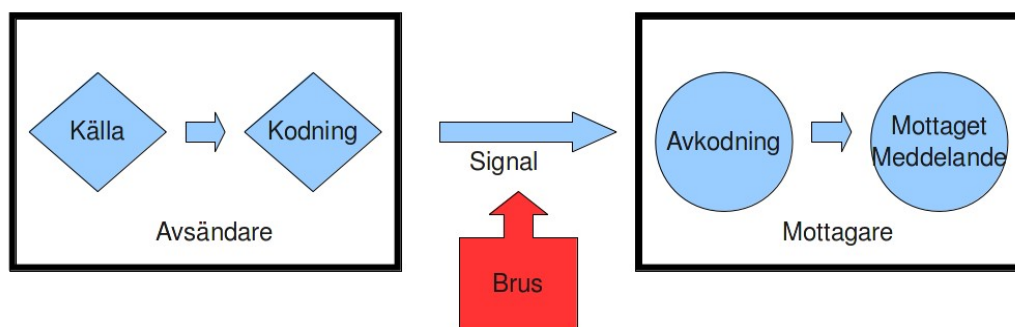

Fig.1 : Modifierad illustration av Shannon & Weavers kommunikationsmodell (10,11)

Det är dock sällan kommunikation sker ”enkelriktat” utan feedback från mottagare till avsändare. Istället kan kommunikation mellan två människor beskrivas som en dynamisk process där information i form av verbala och icke-verbala signaler flödar mellan personerna och rollerna ”avsändare” och ”mottagare” används samtidigt av båda parter (3,10,11). Kommunikation kan ske både medvetet och undermedvetet, kroppsspråket spelar en stor roll i våra mellanmänniska möten (11). Sättet en människa för sig och rör sig på utsänder ständigt information om sinnesstämning, känslvärld och relationen till andra människor (11).

Professionell kommunikation

Den professionella kommunikationen inom vården karaktäriseras av teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter, etiskt förhållningssätt, empati samt målorientering (3). Kunskapen och färdigheterna består av sjuksköterskans teoretiska och praktiska kompetens, t.ex. teoretiska kunskaper om anatomi eller sjukdomslära och praktiska moment såsom KAD-sättning el.dyl. (3) Det etiska förhållningsättet regleras av yrkets etiska kod (3). Empati är förmågan att sätta sig in i en annan människas situation för att förstå dennes känslovärld och lyssna till patienten(3). Som professionell yrkesutövare har röntgensjuksköterskan ett överordnat ansvar för att se till att kommunikationen sker på patientens egen nivå och efter hennes möjlighet att medverka. Hälso och Sjukvårdslagen (4) gör gällande att vården skall ges och bygga respekt för alla människors lika värde och den enskilde människans värdighet samt ger patienten rätt till individuellt anpassad information.

Kommunikationens betydelse för omvårdnad

Kommunikation är en grundsten i mänskliga relationer och människans säregna och unika förmåga att kommunicera information mellan individer är en av de faktorer som präglar vår art. Förmågan till och kunskap om god kommunikation är essentiell för den professionella yrkesutövaren inom omvårdnad (3,11). För att god omvårdnad skall kunna ges måste en relation etableras mellan yrkesutövare och patient. Den professionella yrkesutövaren har i utvecklandet av denna relation ett utökat ansvar på grund av sin utbildning och kunskap (11,12).

Omvårdnadsteoretikern Joyce Travelbee (12) beskriver kommunikation som en ömsesidig process där tankar och känslor överförs mellan sjuksköterskan och patienten. Kommunikationen är en dynamisk förutsättning för att etablera den mellanmänniska relation som bygger upp omvårdnad. I denna relation verkar den professionella yrkesutövaren, i Travelbees (12) skrift en sjuksköterska, för att hjälpa en individ att hantera eller förebygga sjukdomserfarenheter. Travelbee (12) skriver vidare att kommunikation har en avgörande påverkan på graden av mellanmännisklig närhet i omvårdnaden. Hon beskriver även tre förutsättningar för att kommunikationen skall kunna ske i en interaktiv process med en patient:

1. Att förstå vad som skall uppnås i interaktionen
2. Att förstå varför interaktionen sker, dvs. omvårdnadens ändamål.
3. Att förstå hur man kommunicerar och interagerar för att uppfylla omvårdnadens mål

Punkt 2 kräver en förståelse för människans natur, omvårdnad och sjukdom. För att uppfylla punkt nummer 3 behöver sjuksköterskan besitta nödvändiga kommunikationsfärdigheter och kompetens att etablera en mellanmännisklig relation (12). Vidare beskriver Travelbee (12) att kommunikationstekniker inte är ett mål i sig utan ett medel med vilkens hjälp man kan etablera en relation till patienten och uppfatta och uppfylla behov. Det finns heller ingen universalteknik lämpad för alla kommunikationsammanhang utan sjuksköterskan måste göra ett medvetet val av den teknik som gör det möjligt att utforska och förstå den inneboende meningen i patientens kommunikation (12). En av teknikerna som nämns kallar Travelbee (12) för ”Speglingsteknik” som förklaras betyda att sjuksköterskan i samtalet med en patient använder patientens egna ord och formuleringar för att underlätta kommunikationen och bekräfta att man lyssnat till vad patienten sagt. Denna teknik omnämns även i annan

litteratur under namnet ”Aktivt lyssnade” och beskrivs som en användbar teknik i kommunikationen mellan vårdpersonalen och patienten (11,13).

PROBLEMFÖRMULERING

Patientkommunikation i radiografins värld präglas ständigt av det korta mötet, många faktorer spelar in och flera behov skall tillfredsställas. Röntgensjuksköterskan måste bygga en förtrolig relation till patienten med väldigt små medel och stram tidsram. Röntgensjuksköterskan har också till uppgift att producera bilder av god diagnostisk kvalitet samtidigt som han/hon ger en god omvårdnad till patienten under den korta tid där de två parterna möts. Hur ser kommunikationen i denna relation ut? Enligt Hälso och Sjukvårdslagen (4) skall patienten ges individuellt anpassad information och bemötas med respekt för självbestämmande och integritet. Detta ställer stora krav på kommunikationen mellan röntgensjuksköterska och patient.

SYFTE

Syftet med denna litteraturstudie är att utforska fenomenet kommunikation i relation till den patientomvårdnad som sker på en röntgenavdelning under det korta mötet mellan vårdtagare och röntgensjuksköterska.

METOD

Litteratursökningen inleddes med en öppen sökning i databaserna Cinahl och PubMed. Denna sökning utfördes i syfte att utforska forskningsområdet. Huvudsökningen utfördes genom systematiska sökningar i databaserna Cinahl och PubMed. Sökningen inleddes med att relevanta sökord identifierades: ”Communication” sågs som huvudsökord och inkluderades i samtliga sökningar. Vid ett tillfälle modifierades sökordet till ”patient communication” för att försöka fokusera sökning till kommunikation mellan vårdgivare och patient. Till huvudsökordet lades det sedan till andra sökord via booleanska operatörer (AND/OR/NOT). Tillägget av begreppet ”omvårdnad” gjordes med hjälp av sökorden ”nursing” men även ”nursing care”. För att styra in sökningen på radiografi tillades sökorden ”radiography” och/eller ”radiographer”. För att försöka erhålla studier som utrett eventuella effekter av kommunikation inom omvårdnad gjordes även sökningar där huvudsökordet kompletterades med sökorden ”effect” samt ”quality of care”. Relevanta sökavgränsare (limits) användes där det var möjligt för att begränsa sökresultatens omfattning. Vid sökningar i Cinahl användes främst begränsningarna ”peer reviewed” samt ”research article”. Hos PubMed begränsades resultaten vid behov till språk som förstods av författaren samt vuxna patienter. Åtkomst till artiklar och studier erhöles av Göteborgs Universitetsbiblioteks tidsskriftsprenumerationer.

För att erhålla specifika artiklar som författaren stött på tidigare i utbildningen samt utföra sekundärsökningar utifrån möjligt relevanta referenser som upptäckts i de vetenskapliga artiklarnas referenslistor användes samma sökmotorer som vid den preliminära litteratursökningen. Ett undantag gjordes då varken PubMed eller Cinahl mäktade med att presentera eftersökt artikel vid en exakt titel-sökning. En sökning genomfördes då i den relativt nyintroducerade och vetenskapligt oprövade Google Scholar, där rätt artikel uppenbarade sig vid första sökningen. Då Google Scholar är relativt okänd i akademiska sammanhang kontrollerades källan, artikeln visade sig vara publicerad av den vetenskapliga tidskriften JAN (Journal of Advanced Nursing).

Litteratursökningen redovisas i Bilaga 2.

När sökningen avslutades hade ett antal artiklar av intresse presenterat sig, dessa genomlästes först ytligt för att bedöma lämplighet för inklusion i arbetet och sedan analyserades de artiklar som uppvisat lämplighet med hänsyn till arbetets syfte, inklusionskriterier och vetenskaplig metodologi. Artiklar som ej uppvisat lämplighet för inklusion som resultatsbildande artiklar granskades igen för att bedöma ev. möjlighet att användas som stöd för bakgrundsbyggnad.

Inklusionskriterier

Artikeln alt. rapporten skall vara vetenskapligt utformad och utförd i enlighet med vetenskaplig metodik. Artikeln behandlar ämnet kommunikation, företrädesvis inom radiografi och den typ av kortare möten som förekommer där men även inom ämnet omvårdnad i stort. Rapporterna skall också analysera hur kommunikation verkar i mötet mellan vårdgivare och vårdtagare och framförallt dess inverkan på omvårdnaden. De studier och undersökningar artiklarna bygger på bör även vara utförda i västvärlden för att undvika fokus på relativt lokala, kulturella frågor.

Exklusionskriterier

Artikeln är ovetenskapligt utformad, endast behandlar kommunikation mellan yrkesutövare, behandlar kommunikation eller utbildning under en längre tid såsom patientutbildning vid olika sjukdomstillstånd.

Data-analys

Efter den preliminära genomläsningen hade 12 artiklar med relevans för uppsatsens syfte inkluderats. Data-analysen har skett med stöd av Febe Fribergs (14) modell ”Att göra en litteraturöversikt”. När litteratursökningen avslutades genomlästes litteraturen för att skapa en uppfattning om forskningslägets utseende, för att sedan studeras närmare för att identifiera likheter och skillnader i deras resultat och dess eventuella betydelse för omvårdnadsarbetet på en röntgenavdelning. Skillnader i analysmetod och om studierna var kvalitativa eller kvantitativa noterades. Artiklarnas vetenskapliga kvalitet bedömdes med hjälp av de frågor som specificeras av Friberg (14). Av de inkluderade artiklarna var en av tveksam vetenskaplig kvalitet (15), denna inkluderas dock på grund av att den var en av få artiklar som behandlade ämnet kommunikation inom radiografi och därmed tillförde relevant information från ett relativt obeforskat område.

De analyserade kvalitativa studierna använde sig av en uppsjö av olika analysmetoder, Grounded Theory (16), Transaktionsanalys (17, 18), hermeneutisk fenomenologi (19), Critical incidence-teknik (20), dramaturgisk analys (21) och naturalistisk observation (22) finns alla representerade. Tre av de granskade artiklarna var rent kvantitativa studier där statistiska metoder använts för att analysera insamlad data (15, 23, 24). De två resterande artiklarna innehåller inslag av både kvalitativ och kvantitativ data där insamling skett både via enkäter och också intervjuer (25, 26).

Etik

Då arbetet utförts som en litteraturöversikt och samtliga inkluderade artiklar rapporterat godkännande från relevanta etiska nämnder alt. Via etiskt nämnd konstaterat att inget godkännande behövs finns inga etiska betänkligheter för arbetet.

RESULTAT

Tre huvudteman identifierades bland de 12 artiklar som analyserats:

- *Kommunikationsstrategier*
- *Effekter för omvårdnaden*
- *Förbättring och utveckling av kommunikation*

Kommunikationsstrategier

En utforskande studie utförd av Booth och Manning (17) använde sig av tekniken transaktionsanalys för att försöka kvantifiera olika kommunikationsbeteenden som röntgensjuksköterskan använde sig av i mötet med vårdtagare. Studien identifierade flera intressanta kommunikationsbeteenden som kan belysa kommunikationen mellan röntgensjuksköterska och patient. Kommunikationsbeteendena kategoriserades efter de tre egostadier som identifierats i transaktionsanalysen: "Parent" (uppdelad i "Controlling parent" samt "Nurturing parent", "Adult" samt "Child" (delad i "Free Child" samt "Adapted Child))(17). Booth och Manning (17) fann i sin studie att det förhärskande kommunikationsmönstret var det som inom transaktionsanalysens värld kallas "Controlling parent". Kännetecknande för detta kommunikationsmönster var att röntgensjuksköterskan antog en dominant roll i kommunikationen till patienten och fokuserade på de tekniska aspekterna av undersökningen (17). Själva undersökningens utförande förklarades inte för patienten och patienten tilltalades ej heller med personnamn. Röntgensjuksköterskan stängde även av kommunikationskanalen till/från patienten genom att undvika ögonkontakt. Den radiografiska positioneringen som krävdes för undersökningens genomförande åstadkoms inte i samarbete med patienten utan genom ren fysisk manipulation av patientens kropp (17).

Även andra kommunikationsmönster identifierades, även dem förklarade genom transaktionsanalys, mest vanligt förekommande efter "Controlling parent" var "Adult" samt "Nurturing parent". Som "Adult" kännetecknades kommunikationen av att undersökningen förklarades samt att röntgensjuksköterskan inte tog för givet att patienten förstått utan kontrollerade att förståelse fanns. Exempel och gester användes för att ytterligare förklara vad som skulle krävas av patienten för att undersökningen skulle bli lyckad. Även anledningen till varför undersökningen utfördes diskuterades samt att röntgensjuksköterskans tonläge var lugnt och precist (17). Antog röntgensjuksköterskan istället rollen som "Nurturing parent" lades större vikt vid att förklara den radiografiska proceduren och röntgensjuksköterskan förstärkte för undersökningen positivt beteende genom uttalandet av fraser såsom "bra gjort!" och "jättebra!". Även kommunikation och samlat om för undersökningen icke relaterade ämnen förekom (17). Booth och Manning (17) skriver även att den vanligt förekommande "Controlling Parent" inte kan ses som patientcentrerad kommunikation då röntgensjuksköterskan placerar sig hierarkiskt ovanför patienten.

Murray & Stanton (26) utförde en intervju/enkätstudie bland röntgensjuksköterskor på tre stora universitetssjukhus i Irland där de utforskade röntgensjuksköterskornas möten med onkologipatienter. Det uppdagades att dessa möten kunde vara en källa till stress för röntgensjuksköterskan, hur många röntgensjuksköterskor som upplevde stress i sina möten påverkades av vilket sinnestillstånd patienterna befann sig i (26). Särskilt många upplevde mötena som en källa till stress om patienten beskrevs som ”arg” (64% av röntgensjuksköterskorna) eller deprimerad (40%)(26). Samtidigt tillfrågades röntgensjuksköterskorna via intervju om rollen kommunikation spelade i deras möten, där framkom att det var viktigt att ha kännedom om sjukdomsprocessen patienten genomlider, möjlighet att diskutera ämnen rörande livet och döden, empati, kunskap om vikten att lyssna till patienten samt att uppfatta subtila tecken från patienterna för att avgöra vad de egentligen kommunicerar till röntgensjuksköterskan (26).

En efterföljande studie utförd av Booth (18) sökte att förklara förekomsten av dessa beteenden genom intervjuer med röntgensjuksköterskor. Där uttryckte röntgensjuksköterskorna att valet av kommunikationsbeteende reflekterade många olika faktorer, flera av de deltagande röntgensjuksköterskorna såg en korrelation mellan typ av beteende och röntgensjuksköterskans personlighet samt yttre faktorer: patientens beteende, ålder och tillstånd i samband med undersökningen (18). Det förekom även uttryck för att de blev mer benägna att använda beteenden såsom ”Controlling Parent” när arbetsbelastningen var hög och de inte tyckte sig finna tid för att ge fullständig information om undersökningen (18). En liknande observation gjordes av Bolster och Manias (22) i deras studie av patient-vårdar interaktioner vid medicinutdelning, även där identifierades tidsbegränsning som ett hinder för patientcentrerad vård och kommunikation (22). Också Fowler (25) uppmärksammade tidspress som återkommande tema, där sågs en svårighet att balansera den korta tid man som röntgensjuksköterska har tillgänglig för varje undersökning med det kommunikationsbehov studiedeltagarna upplevde hos äldre patienter (25). Flera av intervjudeltagarna sade även att de trodde att personalens självsäkerhet och självförtroende spelade en roll i hur de kommunicerade med patienterna (17), något som också speglas av Booth (18).

Murphy (21) analyserade situationen på en röntgenavdelning med hjälp av dramaturgi, undersökningsrummet sågs som själva scenen i ett teaterframträdande (frontstage) där röntgensjuksköterskan antog en roll som kunde skilja sig markant från den som antogs bakom scenen, dvs. ett rum skilt från publikens insyn i detta fall symboliserat av magnetkamerans kontrollrum (21). Ett liknande tema sågs i Fowlers (25) studie där röntgensjuksköterskestudenter liknade sina möten och kommunikation med patienter som att gå in i en roll, som inte nödvändigtvis speglade deras egna personligheter utanför sjukhuset.

I en uppföljande studie till Booth & Manning (17) uppmärksammade Booth (18) att de i intervjustudien deltagande röntgensjuksköterskorna sade sig se ett samband mellan röntgensjuksköterskans personlighet samt självsäkerhet och valet av kommunikationsstrategier samtidigt uppmärksammade Booth (18) också att röntgensjuksköterskor medvetet anpassar sitt val av kommunikationsstrategi beroende på yttre faktorer: patientens ålder, arbetsbelastning och målet att skapa en bild av diagnostisk kvalité.

Kommunikationens effekt för god omvårdnad

Ett kommunikationsbeteende som "Controlling parent" där röntgensjuksköterskans fokus ligger på t.ex. undersökningens tekniska aspekter och inte patienten kan få flera effekter. I sin studie av smärta i samband med mammografi-undersökningar konstaterar Van Goethem et.al. (24) att kommunikationen och informationen under och innan själva undersökningen spelar en stor roll för en ev. smärtupplevelse hos patienterna. De kvinnor som informerats om undersökningens natur var mindre benägna att uppleva smärta i samband med den kompression som förekommer under mammografi (24). Författarna uppmärksammade även att röntgensjuksköterskans erfarenhet inom mammografi spelade en viss roll, dock inte i avseendet att längre erfarenhet var mer fördelaktigt för patientens upplevelse av smärta. Istället visade undersökningen att patienter som togs om hand av en röntgensjuksköterska med mer än tre års erfarenhet inom mammografi i större utsträckning upplevde smärta jämfört med om röntgensjuksköterskan hade mellan 1 till 3 års erfarenhet. Författarna uttryckte en undran om detta kunde bero på att arbetet upplevs som rutin av utförande röntgensjuksköterska (24). En liknande observation gjordes av Trøllund Rask et. al. (23) i där författarna fann att sjuksköterskor med mindre än 10 år inom yrket upplevdes av patienterna som mer empatiska än de som arbetat längre än 10 år (23).

I sin studie "Radiographers' areas of professional competence related to good nursing care" beskriver Andersson et.al. (20) hur röntgensjuksköterskan bidrar till eller hindrar god omvårdnad. Att bidra till god omvårdnad görs bl.a. genom att informera patienten och ge vägledning till honom/henne under sin undersökning och göra patienten till en aktiv deltagare i undersökningen. Vidare beskriver de att röntgensjuksköterskan bidrar till god omvårdnad genom att stödja patienten och bemöta undringar som uppkommit under undersökningens gång (20). Samtidigt måste röntgensjuksköterskan vara uppmärksam på patientens uttryck och tankar, även om dessa inte alltid uttrycks i ord. På samma sätt som röntgensjuksköterskan bidrar till god omvårdnad kan han/hon också hindra den (20). Genom att inte informera patienten korrekt, inte göra honom/henne delaktig i undersökningen eller inte uppfånga tecken till oro och ge behövligt stöd ges inte god omvårdnad (20). Patienter förväntar sig i sitt möte med sjukvården att bemötas som unika individer och inte bara som en diagnos eller ett rumsnummer (16). Temat brist på kommunikation återspeglas i McCabes (19) studie där "Lack of Communication" framkom som ett centralt tema i de patientintervjuer som genomförts i Irland. Studiedeltagarna uppmärksammade också att den kommunikation som skedde inte alltid var patient-centrerad utan att sjuksköterskorna ofta fokuserade mer på sina arbetsuppgifter än patienterna (19). Samma beteende observerades av Bolster & Manias (22) där sjuksköterskor vid medicinutdelning fokuserade på rutiner istället för att arbeta patient-centrerat. Dessa observationer kan vara speciellt intressanta för arbetet på en röntgenavdelning då det i det multidisciplinära arbetet kan vara lättare att fokusera på de tekniska aspekterna av undersökningen och lägga kommunikation och omvårdnad åt sidan. Denna form av icke patient-centrerad kommunikation nämndes som en möjlig försvarsmekanism från personalen för att skydda sig från svåra känslomässiga situationer (19).

Förbättring och utveckling av kommunikation

Två av de inkluderade artiklarna diskuterar åtgärder och utbildning för att förbättra kommunikationskunskaper och kännedom hos röntgensjuksköterskor och studenter (15, 23). Halkett et.al. (15) studie studerades röntgensjuksköterskestudenters självförtroende för att kommunicera med sina patienter före, under och efter en serie workshops där bl.a. rollspel med professionella skådespelare ingick. Studien visade att de deltagande studenterna upplevde större självförtroende för patientkommunikation efter genomgångna workshops. Förbättring upplevdes på flera punkter relevanta för kommunikation, bl.a. ökat förtroende för att upptäcka patienters verbala signaler, ökad medvetenhet i att undvika medicinsk jargong samt att bedöma patientens oro. Studien var dock fokuserad på studenternas egna uppfattningar, ingen bedömning av faktisk klinisk förbättring gjordes (15). En studie utförd i Danmark av Trøllund Rask et.al. (23) undersökte effekten av ett två dagar långt kommunikationsträningsprogram för sjuksköterskornas uppfattning om sina möten med onkologipatienter samt patienternas upplevelse av sagda möte. De kunde dock inte observera någon förbättring varken för patienternas upplevelser eller sjuksköterskornas uppfattningar om sina kommunikationskunskaper (23). Detta står i kontrast till Halkett et.al (15) där studenterna identifierade en förbättring i uppfattningen om sin egen kommunikation.

DISKUSSION

METODDISKUSSION

Problem uppstod under litteratursökningen relaterat till en brist på studier med fokus på omvårdnadsämnet och även kommunikation inom radiografi(20). För att erhålla tillräckligt med data för att kunna göra en gångbar analys krävdes att studier som behandlade kommunikation och omvårdnad utanför radiografins område inkluderas i analysen. Detta innebär en uppenbar kompromiss då arbetet för en röntgensjuksköterska på en röntgenavdelning skiljer sig från sjuksköterskans normala omvårdnadsarbete på en vårdavdelning, även om korta möten inte är ovanliga även där. I de inkluderade studierna syns t.ex. ett kort möte mellan vårdtagare och sjuksköterska vid medicinutdelning (22). Hänsyn har försökt tas till detta och studier som behandlade kortare interaktioner mellan sjuksköterska och patient har prioriterats över studier som behandlat längre interaktioner. Analysen begränsades ytterligare på grund av begränsningar i de tidskriftsprenumerationer som tillhandahålls av Göteborgs Universitetsbibliotek. Flera artiklar vars abstracts och ämnesord verkat relevanta för integration i arbetet har fått förkastas då ingen prenumeration funnits tillgänglig för just den tidskriften och artikeln därför varit utom räckhåll. Vid ett mer omfattande arbete där det vore ekonomiskt gångbart att beställa sådana artiklar från andra bibliotek skulle dessa kunna ha inkluderats. Hänsyn måste också tas till att artikelurvalet påverkas starkt av de sökmotorer och databaser som använts vid litteratursökningen, samt att artikelurvalet på grund av ovan nämnda begränsningar kommer att bli ett slags bekvämlighetsurval det inte är möjligt att undersöka alla sökträffar samt att försök att specificera sökningen kan utesluta sökträffar som annars kunde varit relevanta för ämnet. Friberg (14) nämner i sin beskrivning av litteraturöversikten inneboende svagheter i den form av ”ytligare” litteraturöversikt som är lämplig för användning i ett examensarbete. De två huvudsvagheterna som nämns är risken med att bygga en översikt på en för liten mängd forskning samt att det finns en överhängande risk för selektivt urval i litteratursökningen (14). Risken att bygga en översikt på en liten mängd litteratur är överhängande när man skriver en uppsats inom ämnet radiografi. Det finns

sedan länge en brist på tillgänglig forskning rörande röntgensjuksköterskans omvårdnadsarbete och även hennes arbete i stort (20). Som uppmärksammats ovan är det inte alltid garanterat att det finns tillgång till den litteratur som faktiskt existerar. Detta skulle kunna vara relaterat till att röntgensjuksköterskeutbildningen är en relativt ny akademisk utbildning med relativt få studenter. Det måste uppmärksammas att majoriteten av de studier som inkluderats i uppsatsarbetet använt sig av relativt få studiedeltagare, den studien med flest deltagare var den kvantitativa studien utförd av Van Goethem et.al. (24) med 268 studiedeltagare. Bristen på studiedeltagare nämns dock konsekvent i studiernas metoddiskussioner och författarna påpekar konsekvenserna för resultatens generaliserbarhet.

RESULTATSDISKUSSION

Syftet med denna studie var utforska fenomenet kommunikation i relation till radiografisk omvårdnad. Efter analys av insamlade data framstod en tydlig bild av fenomenet kommunikation och den roll som god kommunikation spelar för omvårdnaden inom radiografen. Det står klart att sättet en röntgensjuksköterska kommunicerar på påverkas av flera faktorer. Både organisatoriska och relationella faktorer kan leda till skiftande kommunikationsbeteenden (18). Trots artiklarnas många olika teoretiska metoder och utgångspunkter sågs flera likheter mellan dem. Flera av studierna talade för behovet av en ökad medvetenhet om hur man som vårdpersonal kommunicerade och att verka för en patient-centrerad kommunikation (18, 19, 22). Skillnader sågs i valet av studiepopulation bland de analyserade studierna där vissa endast inkluderade vårdpersonal (15, 18, 20, 25, 26), två med enbart patienter (16, 19) och vissa använde sig av kombinationer mellan patienter och vårdpersonal (17, 21, 22, 23, 24). Om fördelning mellan studiepopulationerna är representativ för forskningsområdet eller inte går inte att utröna i en sådan här kort litteraturstudie men McCabe (19) nämner i sin studie att det finns en brist på forskning om hur patienterna uppfattar sjuksköterskors kommunikation. En intressant skillnad i resultat sågs mellan två av studierna som belyste kommunikationsutbildning, Halkett et.al (15) noterade en förbättring i röntgensjuksköterskestudenternas uppfattning om sina kommunikationskunskaper efter genomgångna utbildnings- och rollspels-workshop (15). Trøllund et.al. (23) såg ingen förbättring i de deltagande patienternas upplevelse av sjuksköterskornas kommunikation (23). Hänsyn måste dock tas till att Halkett et.al. (15) inte studerade faktiskt klinisk förbättring utan endast studenternas egna uppfattningar om sina kunskaper inom kommunikation (15). Trøllund Rask et.al. (23) argumenterade också i sin diskussion att brister i randomiseringen av deltagande röntgensjuksköterskor samt deras låga antal som ingick i studien kunde ha påverkat resultatet (23). Även andra brister påpekades, sjuksköterskorna som deltog kom från samma avdelning och även om de ombetts att inte diskutera studien med varandra fanns en risk för kontaminering, risk för Hawthorne-effekt, där studiedeltagare förändrar sitt beteende eller arbetssätt på grund av att de är medvetna om att de är inkluderade i en studie (27), förelåg också då sjuksköterskorna i och med sitt deltagande i studien kommunicerade annorlunda jämfört med vad de normalt gjorde samt att patienterna redan innan studien uppvisade att de var nöjda med sin vård gjorde att det kunde vara svårt att mäta faktiska förbättringar(23).

I flera av studierna omnämndes behovet av patientfokuserad omvårdnad, patientdelaktighet och att se patienten som en unik individ (16, 18, 19, 20). Behov som måste uppfyllas i den svenska sjukvården om Hälso- och Sjukvårdslagen skall kunna

följas (4). Att se och bekräfta den individuella patienten är också en förutsättning för att kunna utveckla den mellanmännsliga relation som Joyce Travelbee (12) anser vara essentiell för god omvårdnad. Det är samtidigt viktigt att observera att det inte bara är personen som individ som är unik, utan också att personens möte med den radiologiska världen är mycket unikt (9).

Tre huvudteman identifierades ibland den analyserade litteraturen:

Kommunikationsstrategier, effekter för omvårdnaden och Förbättring och utveckling av kommunikation

Kommunikationsstrategier

Kommunikationsstrategierna uppvisades kanske tydligast i Booth & Mannings (17) transaktionsanalys-studie och Booths (18) uppföljande studie. Observationen att röntgensjuksköterskan gör ett medvetet val av kommunikationsstrategi stämmer väl överens med Travelbees (12) beskrivning av hur sjuksköterskan väljer kommunikationsstrategi. Värt att notera är även att röntgensjuksköterskan attityd och kommunikation med patienten kan ge konkreta resultat, såsom påvisats i studien utförd av Van Goethem et.al. (24) där patienterna uppvisade en mindre sannolikhet att uppleva smärta och obehag om röntgensjuksköterskan gjorde patienten delaktig och kommunicerade väl. Det torde därför vara möjligt att genom ökad medvetenhet, utveckling och utbildning inom patientkommunikation skapa konkreta effekter för patienterna. Det står klart att inte alla kommunikationsstrategier som används av röntgensjuksköterskor leder till god omvårdnad, "Controlling Parent" som beskrivs av Booth & Manning (17) samt Booth (18) är snarare kontraproduktiv i skapandet av en mellanmännslig relation. "Controlling parent" gav ingen möjlighet till delaktighet från patienten utan röntgensjuksköterskan dominerade relationen till en sådan grad att den inte uppfyller hållpunkterna för professionell kommunikation (3,17,18). Jahren Kristoffersen (11) nämner att ett fastlåst och stelbent beteendemönster som skulle kunna liknas vid "Controlling parent" kan användas som en skyddsmekanism för att skydda sjuksköterskan, eller i detta fall röntgensjuksköterskan, från den emotionella stress som kan uppkomma i möte med lidande människor och svåra situationer.

Effekter för omvårdnaden

Studierna identifierar flera viktiga faktorer som bör uppmärksammas i det dagliga omvårdnadsarbetet, inte minst genom att öka medvetenheten om hur röntgensjuksköterskan kommunicerar med patienten. Det står klart att kommunikation inom omvårdnad inte är något statiskt fenomen utan en dynamisk process påverkad av såväl inre som yttre faktorer. Både Booth (18) och Bolster & Manias (22) uppmärksammade att tidspress påverkade kommunikationens utformning i patientmötet negativt. Eventuell tidspress kan möjligen påverkas av flera faktorer, organisatoriskt sett skulle patientbokningen kunna vara bristfällig med ett stort antal patienter bokade under kort tid, personalbrist är en annan faktor som skulle kunna inverka. En intressant observation gjordes även av det faktum att längre erfarenhet inom yrkesområdet inte alltid är till godo för patienten. Istället uppvisades en viss negativ korrelation mellan yrkeserfarenhet och patientens upplevelse av smärta (24) och empati (23). Detta måste tas i beaktning i det kontinuerliga omvårdnadsarbetet genom ständig medvetenhet om den egna kommunikationen med hjälp av självreflektion och utvärdering av omvårdnadsarbetet.

Förbättring och utveckling av kommunikation

De studier som studerat utbildning inom kommunikationens område uppvisade skiftande resultat (15, 23). En ökad medvetenhet om den roll kommunikationen spelar i patientinteraktioner torde vara fördelaktig för att undvika kommunikationsbeteenden som kan verka negativt på patientomvårdnaden (18, 20). Röntgensjuksköterskan måste också vara medveten om att hon i och med sin professionella kompetens har ett överordnat ansvar för att informera patienten och göra henne delaktig i sin undersökning (3, 20). Vikten av kvalitetssäkring och utvärdering av den omvårdnad som sker beskrivs av Van Goethem et.al. (24) där det som tidigare nämnt framgick att röntgensjuksköterskans yrkeserfarenhet inte alltid stod i positiv relation till patientens upplevda omvårdnad. Det borde alltså finnas utrymme och behov av ett kontinuerligt kvalitetssäkringsarbete på röntgenavdelningar för att försäkra sig om att medvetenhet om kommunikationens inverkan ständigt återfinns hos röntgensjuksköterskorna. För att kunna planera och konstruera framtida utbildning och kunskapsutveckling måste också patienternas upplevelser av kommunikationen beforskas grundligt (16). Det finns en tydlig brist på vetenskaplig litteratur som berör området radiografi, och då speciellt artiklar som fokuserar på röntgensjuksköterskans arbete (20).

SLUTSATS

Det står klart att kommunikationen mellan vårdgivare och patient är ett komplicerat och mångfacetterat fenomen. I studien har flera faktorer som inverkar på hur kommunikation sker och hur den uppfattas framkommit. Det står klart att kommunikationskunskaper och medvetenhet om professionell patient-centrerad kommunikation är vital för god omvårdnad, inte minst på en röntgenavdelning. Speciellt viktigt att uppmärksamma är betydelsen av en kontinuerlig självreflektion kring den egna kommunikationen och dess implikationer för omvårdnadsarbetet. Utan en kontinuerlig utveckling föreligger risken att arbetet och mötet med patienterna i längden kan upplevas som slentrian och den patient-centrerade omvårdnaden blir bortglömd. Det finns ett stort behov av vidare forskning på området, speciellt sådan som undersöker faktiska kommunikationseffekter och hur patienter uppfattar kommunikation och information från röntgensjuksköterskan. Radiografi är ett relativt nytillkommet akademiskt ämne där det finns en brist på speciellt inriktad forskning. Även om fenomenet kommunikation studerats mycket inom sjuksköterskans yrkesområde behöver ansträngningar göras för att utreda till vilken grad denna forskning är applicerbar inom röntgensjuksköterskans område samt utföra riktad forskning på röntgensjuksköterskans arbete.

REFERENSER

1. Svensk förening för Röntgensjuksköterskor [Internet]. Yrkesetisk kod för röntgensköterskor [hämtad 20110520]. Tillgänglig online <http://www.swedrad.com/images/stories/yrkesetiskakod/Yrkesetiskkodsvensk.pdf>
2. Larsson I., Palm L., Rahle Hasselbalch L. Patientkommunikation i Praktiken- Information, dialog, delaktighet. (1:a upplagan) Stockholm: Nordstedts Akademiska Förlag; 2008
3. Eide H., Eide T. Omvårdnadsorienterad kommunikation: Relationsetik, samarbete och konfliktlösning. (1:a upplagan) Lund: Studentlitteratur; 1997
4. Hälso- och Sjukvårdslagen (HSL 1982:763). Stockholm: Socialstyrelsen.
5. Erlich A.R., Daly A.J., Patient care in Radiography: With an introduction to medical imaging. (7:e upplagan). St. Louis, Missouri, USA: Mosby Elsevier; 2009
6. Socialstyrelsens allmänna råd om identitetskontroll m.m. av patienter i Hälso- och Sjukvården (SOSFS 1992:2). Stockholm: Socialstyrelsen.
7. Chesson R.A., McKenzie G.A., Mathers S.A. What do patients know about ultrasound, CT and MRI? *Clinical Radiology*, 2002 (57); 477-482.
8. Boontrager K.L., Lampignano J.P. Textbook of radiographic positioning and related anatomy (7:e upplagan). St. Louis, Mo. Elsevier Mosby; 2010.
9. Murphy F. Understanding the humanistic interaction with medical imaging technology. *Radiography*, 2001 (7); 193-201
10. Fiske J. Kommunikationsteorier. (1:a upplagan) Stockholm: Wahlström & Widstrand; 1990
11. Jahren Kristoffersen N (red). Allmän omvårdnad: 2 (1:a upplagan) Stockholm: Liber; 1997
12. Travelbee J. *Mellemmenneskelige aspekter i sygepleje*. (3:e upplagan) Köpenhamn: Munksgaard Danmark; 2006
13. Thornquist E. *Kommunikation i kliniken*. (1:a upplagan). Lund: Studentlitteratur; 2001
14. Friberg F. (red) *Dags för uppsats – Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. (1:a upplagan). Lund: Studentlitteratur; 2006
15. Halkett G.K.B., McKay J., Shaw T. Improving students' confidence levels in communicating with patients and introducing students to the importance of history taking. *Radiography* 2011 (17); 55-60.
16. Schmidt L.A. Patient's perceptions of nursing care in the hospital setting. *Journal of Advanced Nursing*. 2003 (44:4); 393-399.
17. Booth L.A., Manning J. D. Observations of radiographer communication: An exploratory study using Transactional analysis. *Radiography*, 2006 (12) 267-282.

18. Booth L.A. The Radiographer-patient relationship: Enhancing understanding using a transactional analysis approach. *Radiography*, 2008 (14) 323-331.
19. McCabe C. Nurse-patient communication: an exploration of patients' experiences. *Journal of Clinical Nursing*. 2004 (13); 41-49.
20. Andersson B.T., Fridlund B., Elgán C., Axelsson Å.B. Radiographers' areas of professional competence related to good nursing care. *Scandinavian Journal of Caring sciences*, 2008 (22); 401-509.
21. Murphy F. Art, scene, agency: The drama of medical imaging. *Radiography* 2009 (15); 34-39.
22. Bolster D., Manias E. Person-centered interactions between nurses and patients during medication activities in an acute hospital setting: Qualitative observations and interview study. *International Journal of Nursing Studies*. 2010 (47); 154-165.
23. Trøllund Rask M., Lund Jensen M., Andersen J., Zachariae R. Effects of an intervention aimed at Improving Nurse-Patient communication in an oncology outpatient clinic. *Cancer Nursing*, 2009 (32:1) E1-E11.
24. Van Goethem M., Mortelmans D., Bruyninckx E., Verslegers I., Biltjes I., Van Hove E., De Schepper A. Influence of the radiographer on the pain felt during mammography. *European Radiology*, 2003 (13); 2384-2389.
25. Fowler P. Attitudes Towards the older adult patient: A study of the influence that radiographers have on radiography students. *Radiography*, 1997 (3); 217-227.
26. Murray N., Stanton M. Communication and counselling oncology patients – are diagnostic radiographers adequately supported in this role? *Radiography*, 1998 (4); 173-182.
27. McCarney R., Warner J., Iliffe S., Van Haselen R., Griffin M., Fisher P. The Hawthorne effect: A randomised, controlled trial. *BMC Medical research methodology*, 2007 (7:30)

BILAGA 1 - ARTIKELSAMMANFATTINGAR:

Observations of radiographer communication: An exploratory study using Transactional analysis:

Antal ref: 36
Författare: L.A. Booth, D.J, Mannig
Tidskrift: Radiography 2006:12
Land: Storbritannien
Syfte: Att identifiera och klassificera olika kommunikationsstilar som används av röntgensjuksköterskor, med hjälp av Transaktions-analys.
Metod: Observationer av interaktioner mellan 41 röntgensjuksköterskor och patienter följt av intervjuer med röntgensjuksköterskorna. Analys skedde med Transaktionsanalys.

The radiographer-patient relationship: Enhancing understanding using a transactional analysis approach

Antal ref: 49
Författare: L. Booth
Tidskrift: Radiography 2008:14
Land: Storbritannien
Syfte: Att utforska faktorer som influerar kommunikation i diagnostisk radiografi.
Metod: Semi-strukturerade gruppintervjuer med 12 röntgensjuksköterskor

Influence of the radiographer on the pain felt during mammography

Antal ref: 29
Författare: M. Van Goethem, D. Mortelmans, E. Bruyninckx, I. Verslegers, I. Biltjes, E. Van Hove, A. De Schepper
Tidskrift: European Radiology 2003:13
Land: Belgien
Syfte: Att undersöka hur röntgensjuksköterskan påverkar kvinnors upplevelse av smärta vid mammografi.
Metod: Data samlades in via enkäter utdelades till kvinnor innan, direkt efter och 1 vecka efter mammografi. 268 kvinnor erbjöds att delta. 210 kvinnor besvarade alla tre enkäter. Enkätdata delades även ut till de 13 utförande röntgensjuksköterskorna.

Person-centered interactions between nurses and patients during medication activities in an acute hospital setting: Qualitative observation and interview study

Antal ref: 50
Författare: D. Bolster, E. Manias.
Tidskrift: International Journal of Nursing Studies 2010:47
Land: Australien
Syfte: Att undersöka hur sjuksköterskor och patienter interagerade med varandra vid medicinutdelning i en akutvårdsmiljö, med fokus på patient-centrerad omvårdnad.
Metod: 11 Sjuksköterskor observerades under medicinutdelningen och intervjuades därefter. Sjuksköterskorna valdes enligt ett stratifierat urval för att likvärdig arbetslivserfarenhet.

Nurse-patient communication: an exploration of patients' experiences

Antal ref: 69
Författare: C. McCabe
Tidskrift: Journal of Clinical Nursing 2004:13
Land: Irland
Syfte: Att utforska hur patienter upplever sjuksköterskornas kommunikation.
Metod: 8 patienter valdes ut med hjälp av målmedveten sampling, sedan utfördes ostrukturerade intervjuer. Data analyserades reflektivt.

Act, scene, agency: The drama of medical imaging

Antal ref: 25
Författare: F. Murphy
Tidskrift: Radiography 2009:15
Land: Nya Zeeland
Syfte: Att utforska patienters och röntgensjuksköterskors beteende i samband med magnetkameraundersökningar genom dramaturgisk analys.
Metod: Som en del i en större studie intervjuades röntgensjuksköterskor och patienter om deras respektive roller under en Magnetkameraundersökning. Ett bekvämlighetsurval gjordes och 22 patienter och 8 röntgensjuksköterskor intervjuades.

Patients' perceptions of nursing care in the hospital setting

Antal ref: 27
Författare: L.A. Schmidt
Tidskrift: Journal of Advanced nursing 2003:44(4)
Land: USA
Syfte: Att upptäcka patienternas uppfattning av omvårdnad i en sjukhusmiljö
Metod: 8 patienter nyligen utskrivna från en medicin/kirurgavdelning intervjuades och den insamlade datan analyserades i enlighet med Grounded Theory

Radiographers' areas of professional competence related to good nursing care

Antal ref: 45
Författare: B.T. Andersson, B. Fridlund, C. Elgán, Å.B. Axelsson
Tidskrift: Scandinavian Journal of Caring Sciences 2008:22
Land: Sverige
Syfte: Att beskriva röntgensjuksköterskan professionella kompetensområden i relation till god omvårdnad under röntgenundersökningar och radiologiska interventioner med hjälp av Critical Incidence-teknik.
Metod: En deskriptivt kvalitativ modell med Critical incidence-teknik användes. Ett strategiskt urval av 14 röntgensjuksköterskor från olika Svenska sjukhus deltog i semi-strukturerade intervjuer och tillhandahöll egenskrivna rapporter.

Improving student's confidence levels in communicating with patients and introducing students to the importance of history taking.

Antal ref: 13
Författare: G, K.B. Halkett, J. McKay, T. Shaw.
Tidskrift: Radiography, 2011:17
Land: Australien
Syfte: Att undersöka om extra utbildning i kommunikation och anamnesregistrering förbättrade röntgensjuksköterskestudenters kommunikationsförmåga.
Metod: Tredjeårs-röntgensjuksköterskestudenter fick genomgå ett kort utbildningsprogram bestående av tre workshops och rollspel med professionella skådespelare strax innan sin kliniska placering. Enkäter fylldes i före och efter deltagande i workshopparna samt efter sin kliniska praktik. Full enkätdata från 27 studenter lade grunden till den statistiska analys som följde.

Attitudes towards the older adult patient: A study of the influence that radiographers have on radiography students.

Antal ref: 24
Författare: P. Fowler
Tidskrift: Radiography 1997:3
Land: Storbritannien
Syfte: Att undersöka om röntgensjuksköterskor vid ett sjukhus påverkade de praktiserande röntgensjuksköterskestudenternas attityder arbetssätt gentemot äldre vuxna patienter.
Metod: Data samlades in från samtliga röntgensjuksköterskor (n=23) och röntgensjuksköterskestudenter (n=22) som var verksamma vid sjukhusets röntgenavdelning med hjälp av mätverktyget "The Kogan Attitude Toward Old People Scale" för varje individuell deltagare. Intervjuer genomfördes sedan med studiedeltagarna som uppvisade högst samt lägst poäng i de fyra studiegrupperna (röntgensjuksköterskor, första- respektive andra- och tredjeårs-studenter). Intervjuerna utforskade orsaken till den höga respektive låga poängnivån. Intervjuer utfördes också med röntgensjuksköterskestudenterna för att bedöma vilken inverkan röntgensjuksköterskorna hade på deras professionella utveckling.

Communication and counselling oncology patients – Are diagnostic radiographers adequately supported in this role?

Antal ref: 19
Författare: N. Murray, M. Stanton.
Tidskrift: Radiography 1998:4
Land: Irland
Syfte: Att undersöka röntgensjuksköterskornas interaktioner med onkologipatienter för att utröna om det finns ett behov av utveckling på området.
Metod: Enkäter användes för att samla in data om röntgensjuksköterskornas åsikter och upplevelser. Intervjuer skedde också med en onkolog, en onkologsjuksköterska, en psykolog samt chefsröntgensjuksköterskan på avdelningen. Enkätresultaten analyserades och diskuterades i relation till intervjuernas innehåll.

Effects of an Intervention Aimed at improving Nurse-Patient communication in an Oncology Outpatient clinic

Antal ref: 48

Författare: M. Trøllund Rask, M. Lund Jensen, J. Andersen, R. Zachariae.

Tidskrift: Cancer Nursing 2009:32

Land: Danmark

Syfte: Att utvärdera effekten av två tvådagars utbildningsprogram i kommunikation.

Metod: 24 sjuksköterskor deltog i studien och randomiserades in i utbildningsprogrammet eller en kontrollgrupp. Totalt 413 patienter behandlades på avdelningen under studietiden, dessa patienter i fyllde en samling enkäter för att bedöma sjuksköterska-patient relationen, psykiskt välmående och cancer-relaterad self-efficacy.

BILAGA 2 - SÖKDOKUMENTATION

LITTERATURSÖKNING

Sökord	Databas	Limits	Antal träffar	Antal granskade artiklar (inkluderade)
"Communication"	Cinahl	Inga	52118	0
"Communication" AND "Nursing"	Cinahl	Inga	12203	0
"Communication" AND "Nursing Care"	Cinahl	Inga	1801	0
"Communication" AND "Nursing Care"	Cinahl	Peer Reviewed, Research article	784	7 (3 st)
"Patient Communication" AND "Nursing Care" AND "Qualitative"	Cinahl	Peer Reviewed, Research article	45	2 (1 st)
"Communication" AND "Nursing"	PubMed	Inga	18965	0
"Communication" AND "Nursing" AND "Radiographer"	PubMed	Inga	17	0
"Communication" AND "Quality of Care"	PubMed	Inga	1266	0
"Communication" AND "Quality of Care" AND "Nursing"	PubMed	Inga	325	0
"Communication" AND "Quality of Care" AND "Nursing"	PubMed	Språk: Eng, Sve, Dk, No. Humans, Adult 19+	127	0
"Communication" AND "Nursing Care" AND "Effect"	Cinahl	Peer reviewed, Research article	37	1
"Communication" AND "Radiography" OR "Radiographer"	Cinahl	Peer reviewed, Research article	224	7 (6 st)

SEKUNDÄRSÖKNINGAR

Sökord	Sökmotor	Limits	Antal träffar	Granskade artiklar
“Understanding the humanistic interaction”	Cinahl	Inga	1	1
“Patient perception of nursing care quality in the hospital setting”	Cinahl	Inga	1	0
“Patient perception of nursing care quality in the hospital setting”	Google Scholar	Inga	108 000	1 (1 st)
“Nurse patient communication: an exploration of patients”	Cinahl	Inga	1	1 (1st)
A selective review of the literature on nurse patient	Cinahl	Inga	2	1